

Socioloog Ruut Veenhoven (1942-2024) is op 9 december overleden. Hij was zijn leven lang verbonden aan de Erasmus Universiteit en deed onderzoek naar geluk. Nederlandse sociologen meenden dat hij zijn tijd verdeed met een frivool onderwerp. Internationaal vond zijn werk veel weerklank.

Door **Ad Bergsma**
15 december 2024

De hemel is weer iets mooier geworden. Nadat eminente gelukspsycholoog Ed Diener onlangs het aardse bestaan verliet, is collega-pionier in het geluksonderzoek, Ruut Veenhoven, hem achterna gegaan. Als mijn eigen tijd gekomen is om aan de hemelpoort te kloppen, dan veronderstel ik dat Ruut op mij wacht met een dataset aan gegevens die laten zien hoe gelukkig het hiernamaals is en wat de beste plekjes zijn. Hij zal ongetwijfeld ook verwijzen naar de lezingen van Ed Diener over de psychologische processen die ons in staat stellen hemelse vrede te ervaren.

'Onbevreesde leider'

In dit overlijdensbericht voor Ruut Veenhoven wil ik kort zijn verdiensten schetsen (39.735 citaten, H-index 79). Ik beperk me daarbij tot de vriendelijke woorden die Diener gebruikte in het boek [*The Pope of Happiness: A Festschrift for Ruut Veenhoven*](#).

'Jij bent degene die dit vakgebied in beweging heeft gebracht'

Diener richtte zich tot Ruut als de 'onbevreesde leider' en 'de nummer één expert op het gebied van de wetenschap van geluk': 'Jij bent degene die dit vakgebied in beweging heeft gebracht, en nu is de enorme belangstelling die je over de hele wereld hebt gecreëerd voor iedereen zichtbaar! Je verdient veel dankbaarheid van ons allemaal, evenals ons diepste respect en bewondering voor wat je hebt bereikt!'

Verder de loftrampet steken op het werk van Veenhoven is overbodig, want hij was algemeen bekend, in zowel de wetenschap als bij het brede publiek. Ik concentreer daarom hier op het enige dat hem niet is gelukt: het vinden van een veilige toekomst voor zijn [*World Database of Happiness*](#) (WDH).

Zonnig karakter

Op deze manier negeer ik zijn zonnige karakter. Hij was altijd gericht op wat wel lukte. Zelfs in het laatste jaar van zijn leven, toen de symptomen van de ziekte van Kahler steeds prominenter aanwezig waren in zijn leven, bleef hij genieten van het leven. In [interviews](#) met populaire nieuwsmedia vertelde hij dat hij zich veel beter voelde dan men gezien de omstandigheden zou verwachten.

Mannen zijn juist gelukkiger in landen waar meer vrouwen werken

Als ik hem belde, dan bleek het onmogelijk om vijf minuten met hem te praten zonder dat hij in lachen uitbarstte. Als hij sprak over zijn naderende einde, troostte hij zijn gesprekspartner door te zeggen: 'Aan alle goede dingen komt een einde.' Hij bleef werken, ook toen hij sterke medicijnen nodig had om de pijn van zijn aandoening te verzachten. In de periode 2024-2025 publiceerde hij [zeventien nieuwe artikelen](#), grofweg genoeg om vier proefschriften te vullen.

Om één klein voorbeeld te noemen: toen Trump en Harris tegenover elkaar stonden bij de presidentsverkiezingen, probeerde vice-presidentskandidaat J.D. Vance er een genderkwestie van te maken door te stellen dat gelijkheid vrouwen 'ellendig' doet voelen. Veenhoven reageerde binnen een paar uur met hulp van de WDH. Hij produceerde een grafiek die een positief verband liet zien tussen gendergelijkheid en het gemiddelde geluk in landen. Hij toonde aan dat mannen niet het slachtoffer zijn van deze trend. Mannen zijn juist gelukkiger in landen waar meer vrouwen werken. Ik mocht het opschrijven en samen voegden we een (bescheiden) [publicatie op Sociale Vraagstukken](#) toe aan zijn lange lijst.

Productiviteit op latere leeftijd

Het wonder van Veenhovens productiviteit op latere leeftijd was niet dat hij de wetten van veroudering en verval trotseerde. Hij plukte de vruchten van eerdere investeringen. In zijn promotieonderzoek concentreerde Veenhoven (1984) zich op de omstandigheden waarin mensen gelukkig zijn. Hij bleef dit werk actualiseren, eerst in boeken, later op internet.

Vrijwilligers voeren in 2025 nog 1500 onderzoeksgegevens in in de World Database of Happiness

Al dit werk was niet voor niets. Vrijwilligers zullen hun werk aan de World Database of Happiness voltooien door in 2025 nog 1500 onderzoeksgegevens in te voeren. De WDH zal compleet zijn voor geluksonderzoek dat vóór 2021 is gepubliceerd en blijft openbaar beschikbaar. De database bevat gestandaardiseerde beschrijvingen van ongeveer 50.000 gegevens over geluk. Van grote waarde is dat de database veel onderzoek toegankelijk maakt dat anders was blijven hangen in een papieren verleden.

Reservetijd

De grote spijt van Veenhoven was dat zijn werk na zijn overlijden niet meer aangevuld zou worden met nieuwe studies. Toen zijn artsen Veenhoven vertelden dat hij in reservetijd leefde, vroeg hij mij een in memoriam te noemen dat het nog steeds mogelijk is voort te bouwen op de WDH. Hij maakte in april een overzicht waarin hij uitlegde hoe dit kan worden gedaan. Dus, ik breng zijn gedachten onder de aandacht over het voortborduren op de World Database of Happiness.

Als we weten wat mensen doet floreren, dan kunnen we ernaar streven die omstandigheden te creëren

Het samenbrengen van geluksonderzoek is bedoeld om een praktische invulling te geven aan het werk van de filosoof Jeremy Bentham, die vond dat samenlevingen moeten streven naar 'het grootste geluk voor het grootste aantal'. Als we weten wat mensen doet floreren, dan kunnen we ernaar streven die omstandigheden te creëren, meende Veenhoven. Om de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring te parafraseren: de WDH faciliteert het geïnformeerde streven naar geluk.

Veehovens laatste bijdragen op het gebied van geluksonderzoek laten zien dat er ook kansen liggen voor individuele onderzoekers. De database biedt kansen om de eigen wetenschappelijke productiviteit te vergroten. Wie hieraan mee wil werken, kan terecht bij de [Stichting Studie Geluk](#), waar ik zelf geen aandeel in heb.

*Dr. [Ad Bergsma](#) is psycholoog en wetenschapsjournalist. Ruut Veenhoven was in 2011 de promotor van zijn proefschrift *Imperfectly Happy*. Veenhoven en Bergsma bleven tot het overlijden van Veenhoven samenwerken, onder meer op het gebied van de [effecten van gelukstraining](#).*